

Naši sousedé na pokraji vyhubení: Mizející kriticky ohrožené druhy živočichů v ČR

Málokdo tuší, že některé druhy živočichů nepozorovaně mizí z naší přírody. Málokoho zajímají zdánlivě bezvýznamní obojživelníci a plazi. A možná málokdo ví, že vůbec existují druhy, které letos byly vybrány jako obojživelník roku a plaz roku. Oním obojživelníkem roku 2014 je ropucha krátkonohá a plazem roku 2014 želva bahenní.

Obojživelníka roku a Plaza roku vyhlašuje a koordinuje Muzeum přírody Český ráj (www.mpcr.cz), od roku 2014 ve spolupráci s o.s. HERPETA. Cílem je vzbudit zájem nejen o dva vybrané druhy, ale i kladně ovlivnit dlouhodobé nahlížení laické veřejnosti na obojživelníky a plazy. Během celého roku proběhnou různé osvětové akce, jako jsou besedy, přednášky, soutěže, terénní exkurze a výstavy, na kterých se děti i dospělí dozvědí zajímavosti ze života obojživelníků a plazů, proč mají nezastupitelné místo v životním prostředí (včetně měst), jak jim správně pomáhat a jak poznat jednotlivé druhy (kalendář akcí a propozice soutěže „Namaluj obojživelníka a plaza roku“ na www.mpcr.cz). Veřejnost se může zapojit do Mapování výskytu obojživelníků a plazů na BioLibu (www.biolib.cz).

Ropucha krátkonohá (*Bufo calamita* nebo též *Epidalea calamita*) patří mezi nejohroženější živočichy v ČR. Na Moravě nebyla nikdy zaznamenána, vyskytuje se místy pouze v Čechách v nižších a středních polohách. V poslední době ubývá zejména ve středních Čechách, kde dříve obývala především menší pískovny, ve kterých se rozmnožovala v mělkých nezarostlých tůních. Současné hluboké nádže v pískovnách jí nevyhovují. Využívala i kaluže na chmelnicích a na polích s okopaninami. Obilná a jiná pole s hustým porostem jsou pro tento druh neprostupnou bariérou. Vzhledem ke krátkým zadním končetinám nerada skáče, pohybuje se většinou lezením či pobíháním. Na rozdíl od ropuchy obecné a zelené má ropucha krátkonohá úzký světlý podélný proužek táhnoucí se prostředkem zad.

Pro její zachování jako součásti fauny ČR bude nutná lidská pomoc v podobě vytváření mělkých menších nádrží v pískovnách, lomech a podobných bezlesých stanovištích.

Želva bahenní (*Emys orbicularis*) je v České republice původním druhem, avšak postupně téměř vymizela. Příčinou bylo dlouhodobé rozsáhlé vysušování mokřadů a tůní, přeměna okolí zbylých tůní na pole nebo lesy a v neposlední řadě lov pro maso. Želva bahenní už od středověku sloužila jako postní jídlo a byla i dovážena z jižnějších zemí.

Její zbarvení je tmavé s drobnými žlutými skvrnkami, dorůstá délkou krunýře do 25 cm. Samci mají duhovku oka zabarvenou dohněda, samice a mláďata ji mají sírově žlutou.

V současné době je v ČR znám výskyt nepůvodních populací a jedinců, nelze však vyloučit ani přežívání původních českých želv. Údaje z BioLibu získané díky zapojení veřejnosti poukazují na aktuální výskyt želvy bahenní na některých lokalitách a jsou zároveň tipy, kde pátrat po případných původních českých želvách. Podrobný terénní průzkum bude jedním z počátečních kroků záchranného programu či plánu návratu českých želv do přírody ČR.

Martin Šandera